En køvenhavnerdrengs erindringer fra Gørding

Af Jørgen Seide Petersen

Mit hjem var ikke særligt velstående, jeg vil ikke sige fattigt, men dog skulle hver krone vendes inden den blev brugt. Havde far ikke betalt til sygekassen, ja så måtte vi ikke blive syge, før der var rettet op på det. Jævnligt manglede min far sit guldlommeur, men så hentede han det senere hos »onkel«. I det store og hele en normalfamilie på Vesterbro i København.

Ja, nu kan vi vel gætte, at vi er tilbage i 40erne, hvor skoleinspektør Østrup lavede et stort arbejde for at få børnene fra brostenene ud på landet. Ja, helt faktisk er vi tilbage i 1948, jeg var 7 år gammel og skulle have sommerferie fra 1. klasse på Enghavevejens skole. Min klasselærer, hr. Madsen havde kontakt med nogle flinke mennesker, der udsendte stenbrobørn til gæstefamilier i Jylland. Han syntes, at jeg trængte til lidt frisk luft på landet. Og han havde nok ret. Jeg husker, at da skolen sluttede, skulle vi møde i klassen for at se, om der var blevet plads til os, der nu var tilbage og endnu ikke havde fået en ferieplads. Første dag gik uden der var noget og vist nok også anden dag, men så var der en plads på landet til lille Jørgen, 7 år. Og så gik det stærkt, mor fik pakket kufferten med det nødvendigste tøj, der var jo ikke så meget, men noget blev da pakket ned. Kufferten blev afleveret på Hovedbanegården dagen før jeg skulle rejse, for så var vi sikker på, at den kom med toget.

Og så oprandt den store dag. Jeg skulle for første gang rejse meget langt – helt fra København til Gørding. Jeg havde fået et papskilt i en snor om halsen så togpersonalet kunne se, hvor jeg skulle af, og mødte så på banegården meget tidligt, jeg tror kl. 7.00, hvor der holdt et meget stort tog, det var et damptog, og jeg blev sat i en kupe til Gørding. Om der var andre, der skulle af der, husker jeg ikke, jeg mindes ikke der var andre, men jeg husker kupeen, med vinduer der blev åbnet og holdt fast af en bred læderrem med huller i, så man kunne regulere, hvor meget det skulle stå åbent.

Turen var lang, og jeg mindes ikke meget af den, men pludselig kom togmanden og sagde »du skal af her, det er Gørding«. Jeg kom ud på perronen, og der var ikke et øje, men så kom en stor mand med gummistøvler og spurgte: »er do Jørgen«, kikkede på mit skilt og nævnte noget i retning af »sikken en skravl«. Nå ja, vi fik fat i kufferten, og så førte han mig ud til en meget stor hest med en vogn bag ved. Ja, jeg syntes, at hesten var stor, og vognen var vel

Dagmar. (født 1911) fortæller, at hun var meget glad for at have Jørgen som feriedreng og ønskede, at han fortsat kom på ferie hos dem, men Ingeman var imod det. Det er jo også forståeligt med det Jørgen havde bedrevet, men nu er Jørgen og Dagmar igen i kontakt med hinanden.(Foto: Privateje).

nærmest en gummivogn eller fladvogn, med en påsat buk der kunne tages af, når vognen skulle bruges til at køre hø eller tørv. Og så gik det ud til bondegården for de næste 6 uger. Gården var 3-længet med en stor gårdsplads. Til venstre stuehuset, fremfor var stalden og til højre lå laden. I min erindring lå gården på vejen fra Gørding mod Bramming, og lige hvor vejen går over åen, ligger den skråt op til venstre. Og så har de ældre i byen sikkert gættet, at gårdmanden var nu afdøde Ingeman Larsen og hans husbestyrerinde Dagmar.

Her tilbragte jeg så nogle lykkelige sommerferier i 3 eller 4 år. Og hvad gik tiden så med? Jeg startede med at blive indkvarteret i stadsstuen. Her sov jeg på en grøn plyssofa, men måtte ellers ikke opholde mig i stuen om dagen, den blev kun brugt om søndagen, og kun hvis der var gæster. Jeg sov der bare om natten. Vi stod tidligt op og så var der morgenmad, jeg tror nok, jeg fik havregryn. Hvad vi fik til hvilke måltider husker jeg ikke, men hvad, det har sikkert smagt godt.

Dagmar, husbestyrerinden, var en gammel dame, hun har sikkert været omkring 30 år, og jeg var 7. Men hun var så sød ved mig. Og nu blander jeg nok en del minder fra forskellige år sammen.

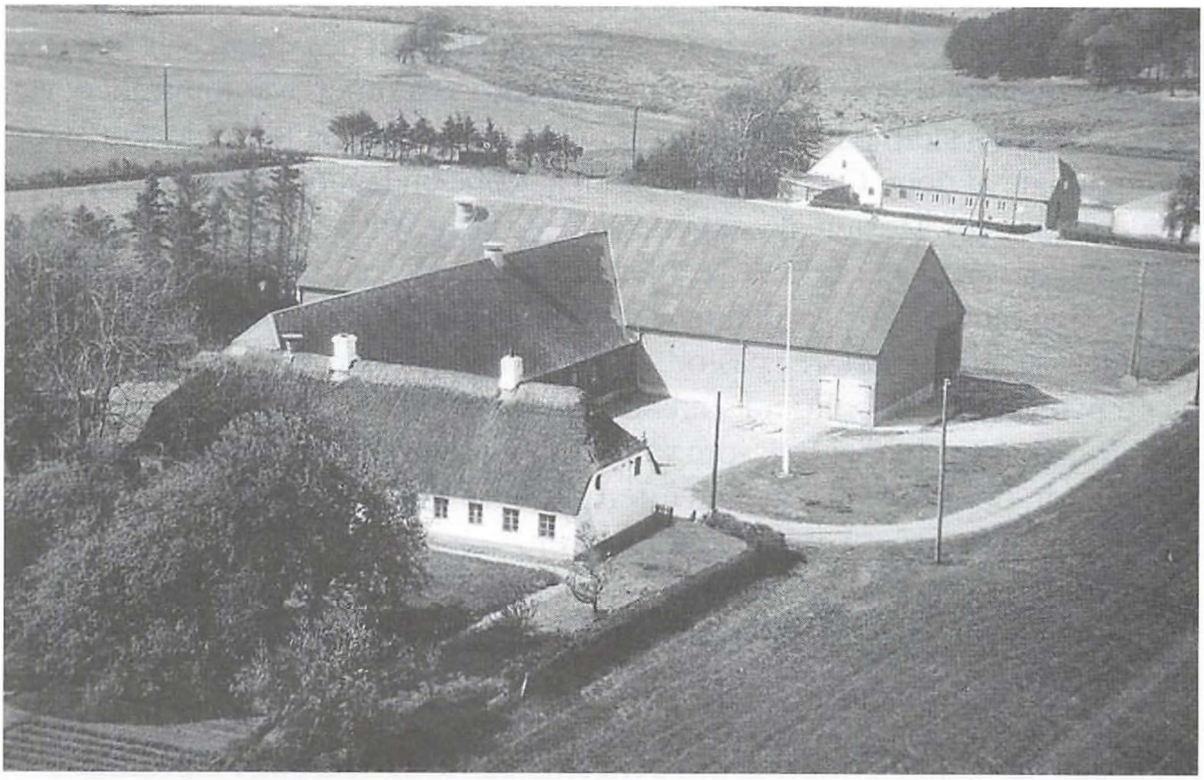
Hun skulle lære mig at cykle, hvilket jeg aldrig havde prøvet. Men Dagmar havde en gammel skærveknuser af en damecykel, og den satte hun mig op på, den var lidt for høj, men det gik. Når hun så gik bagved og holdt i bagagebæreren, så kunne jeg bare det der, lige til jeg opdagede, at hun var 50 m bagud,

da væltede jeg, men jeg lærte at cykle, tak skal du ha' for det Dagmar. Jeg fik dog ikke nogen cykel, da jeg kom hjem, der var ikke råd.

Nå, men noget skulle jeg da lave på gården. Jeg var med til at høste og det var på gammeldags manér. Først blev der høstet med le rundt om hele kornstykket og kornet bundet op, og derefter blev der kørt med en hestetrukken maskine, der lagde kornet i bundter, og til sidst skulle det hele sættes i små stakke.

Ingeman havde også en tørvelod et sted, jeg formoder 15 minutters kørsel fra gården. (Hesselund Mose). Og her skulle jeg hjælpe. Tørveskærelsen foregik på den måde, at en maskine trukket af en lille Ferguson traktor med remtræk førte tørvejorden gennem en slags kødhakker, hvor der for enden stod en mand der med en spade hakkede tørvene ud på størrelse med en mursten. Disse blev lagt på en træplade. De mange plader med tørv skulle så ligge og tørre. Mit job var at holde koblingen nede, når remmen smuttede af. Jeg var 7-8 år gammel.

Disse tørv blev brugt til opvarmning af huset og specielt til at holde komfuret i gang. Her skulle der hele tiden være varme på, for vi var jo altid i køkkenet, og en kedel varmt vand var der altid brug for til en kop kaffe. Jeg husker også, at der uden for køkkenet var et rum til disse tørv. Det var så min opgave hele tiden at sørge for at kurven var fyldt op. Mage til svineri på gulvet skal man lede længe efter.

Ingeman Larsens gård i Aike (foto ca. 1960). (Foto: Privateje).

Gårdspladsen var brolagt og før søndag skulle der fjernes ukrudt, det var også et af mine jobs. Ingeman husker jeg desværre ikke så meget, men jeg husker dog at han havde en 8-10 køer, og de skulle ind fra marken. Det skulle jeg også hjælpe med. Hvor meget hjælp jeg gav, er jeg ikke klar over, for de gik jo selv, men de skulle ind og malkes. Men at der var strøm i hegnet, det husker jeg. Engang tog Ingeman mig i hånden og så rørte han ved hegnet. Han havde gummistøvler på, det havde jeg ikke.

Og så var der hestene, jeg tror han havde en lille islænder måske, som jeg skulle prøve at ride på, uden sadel og det gik meget godt, men da den kom forbi Ingeman, gav han den et rap med et bræt og så faldt jeg af. Men Dagmar husker jeg som en mor nr. 2, hun var meget sød ved mig. Som sagt lærte hun mig at cykle, men hun tog mig også en gang ud på en udflugt. Jeg tror det var en søndag, hendes fridag måske? Men vi cyklede fra Gørding til Ribe og så Domkirken, ja vi var helt oppe i tårnet.

Derefter tog vi til Vesterhavet. Det foresvæver mig, at vi var ude på en af øerne, men hvilken husker jeg ikke. Dog husker jeg, at vandet var meget koldt.

Det var også hende der gav mig lov til at bade i åen, ja det var koldt, men jeg badede. Dengang havde man ingen badebukser, så det foregik i underbukser, og når man så kom hjem med de våde, skulle de jo af. Dagmar havde de tørre og jeg var jo noget generet over at skulle smide bukserne, men der var ingen hjælp at hente, af kom de, medens hun så på.

Ja, så blev jeg vel nok for gammel til at styre mig. Jeg var en rod. Og det sidste år jeg besøgte dem, lavede jeg en masse skidt. Men det værste var dog nok den dag, hvor jeg havde taget lidt penge. Se ude i køkkenet over løjbænken, var der et gammelt skab på vægen (almuemalet). Her lå af og til nogle penge, og jeg tog nogle af dem. Og brugte nogle til at købe en legetøjspistol, der kunne skyde med ærter. Resten af pengene ville jeg lægge tilbage, men så var dagen gået, og jeg var bange for, at det blev opdaget, og besluttede mig for at forsvinde. Jeg blev dog på gården og gemte mig i skunken på høloftet. Her blev jeg meget senere fundet. Jeg påstod, at jeg var faldet i søvn, men da jeg kom ned på en hverdag, og så politiet i stadsstuen, kunne jeg godt forstå, at det var alvorligt. Stuen var fuld af folk som var parat til at starte en eftersøgning, og det var lige før, de skulle udsende en efterlysning. Gad vide, hvad mine forældre havde tænkt, hvis den kom ud i radioavisen.

Jeg kan desværre ikke undskylde over for Ingeman, men jeg undskylder til Dagmar, det var måske hendes ægpenge, jeg tog af. Jeg kom ikke mere til Gørding på ferie.

Ja, det var en lille erindring om dengang jeg var feriedreng i Gørding. Køvenhavnerdrengen. Men jeg må til slut sige det var en dejlig tid.

EFTERSKRIFT

Med hensyn til den lille Ferguson traktor der trak tørveælteren er der lidt tvivl. Tidligere landpost Eduard Andreasen fortæller, at Ingeman Larsen var en dygtig landmand som fulgte godt med, når der kom nyt. Ingeman købte f.eks. den første traktor, der blev solgt fra smed Christensen i gammel Gørding. Det var en 20 hk. Massey-Harris, som dog ikke havde nogen remskive, og Eduard er endvidere af den formening, at det er Johannes Johansen »Hesselundgårds« lille Ford traktor som havde remskive, Ingeman havde lånt til at trække tørveælteren.

Vagn Olesen

Jørgen Seide Petersen, Gersagerparken 121 1. tv. 2670 Greve.